

Na louce, kde byli koně, postavil Janda galerii

IVETA NÁDVORNÍKOVÁ

Osík u Litomyšle – Není obvyklé, aby na vesnici stála galerie. V Osíku ji ale mají. **Sochař Martin Janda** (na snímku uprostřed) postavil na louce u řeky, kde dříve běhali koně, moderní White Gallery. Stavba je zajímavá nejen tím, že je to galerie. Především jde o depozitář pro díla jeho maminky a malířky Ludmily Jandové, kterou ocenil také papež.

Na louce v Osíku jste postavil krásnou bílou galerii. Kdy se zrodil nápad, že ve své rodné vesnici postavíte White Gallery?

Nejprve jsme uvažovali o stavbě depozitáře a tento nápad se zrodil v roce 2002. Rok trvala projekční část, výběr architekta a dalších profesí, které se ukázaly pro stavbu jako stěžejní, protože tehdy znělo zadání pouze jako depozitář obrazů. To se ukázalo jako velmi náročné, zejména z hlediska klimatologie. Byla totiž určující pro budovu, pro její technické principy a první studie ukázaly, že jdou napříč našimi požadavky, tedy vytvořit ideální prostředí pro cennosti na papírovém podkladu. Z toho důvodu jsme museli projekční práce přerušit a oslovit odborníka, který by nejprve stanovil principy, kterými se musí všichni řídit, a tímto člověkem se stal architekt Marek Tichý. Ze svých zkušeností pomohl stanovit několik zásadních bodů, kterými se musí vše ostatní řídit a držet koncepci. Znovu jsme se pustili do projektu. Studie ukázaly, že vhodným způsobem pro depozitář by byla budova uvnitř budovy. Taková termoska. Depozitář je přitom vnitřní budova a budova vnější našla využití jako galerie. Tuto myšlenku jsem přivítal, protože depozitář se tak stává objektem, kde není prováděna pouze kunsthistorická činnost, ale i výstavní. Ožívá tak prostor pro veřejnost. Sám jsem vystudovaný sochař a pořádání výstav mě baví čím dál více. S první vernisáží si mohu užívat úhly pohledu otočené o 180 stupňů, kdy nejsem tím, kdo je vystavován, ale tím,

kdo se dívá z druhé strany. **Je to výstavní prostor, ale především depozitář. Jak nyní pracujete s díly své maminky a s díly z její rozsáhlé sbírky?**

Prostor byl po dokončení zhruba jeden rok v klidovém režimu, kdy jsme monitorovali vlhkost, teplotu. V okamžiku, kdy veličiny získaly příslušné hodnoty, tak jsme zahájili vkládání výtvarných děl do depozitáře. Můžeme je rozdělit do dvou skupin. Jsou

mem chráněn z hlediska bezpečnosti. Je navržen, aby splňoval kategorii bezpečnostního stupně číslo čtyři, přísně tajné. Je nepřetržitě hlídán zabezpečovacím zařízením a zároveň je systém navržen tak, aby odolal živelním pohromám. Depozitář se nachází v samostatně odděleném požárním prostoru, který dokáže odolat zahoření. Je převzatý podle vzoru současných galerií, které drží tu nejvyšší

zájem o prostor projevila Meda Mládková, nadchl ji a v období, kdy byla v České republice, se do Osíku vrátila. Počítá s návštěvami i v budoucnosti. Co se týká zájmu místních lidí, tak věřím, že se nám podaří najít způsob, jak oslovit představitele regionální samosprávy, aby ve svém programu našli cestu do galerie. Ale zatím je zřejmě cesta z Prahy, z Paříže nebo Washingtonu do Osíku snazší.

teprve kunsthistoricky rozčlenění. A teprve následně je budeme v pravidelných výstavách prezentovat veřejnosti. **V souvislosti s galerií hovoříme především o vaší mamince, akademické malířce Ludmile Jandové, ale i vy sám patříte do uměleckého světa – jste sochař. Měl jste výtvarné sklonky už od malička? Nakonec maminka malířka, otec sochař...**

Můj vztah k výtvarnému umění byl naprosto přirozený. Byl důsledkem prostředí,

obor uměleckého kovářství. Na tento obor jsem navázal ve své profesi, kdy se snažím navrhovat technologie pro rekonstrukce kovových předmětů v historických památkách. Dlouhá léta jsem v této profesi pracoval pro Královéhradeckou diecézi, pro kostely a posledních dvanáct let pracuji pro Kancelář prezidenta republiky. Správa Pražského hradu mi dala možnost podílet se na nejkrásnějších kovových předmětech, které tato republika má k dispozici.

Po revoluci jsem měl možnost úspěšně splnit zkoušky na Vysokou uměleckopřmyslovou školu v Praze do ateliéru Jiřího Hacuby. Následně do ateliéru Vratislava Karla Nováka a ateliéru Mariána Karla, to byli profesori, kteří mi ukázali, jak lze kov přenášet do výtvarného pojetí v detailu i monumentalitě. Na léta vysoké školy vzpomínám velmi rád, jednalo se o období, kdy snaha profesorů zapojit se do nových metod výuky byla na vrcholu.

Na čem konkrétně pracujete?

Z roku 2009 chci připomenout výrobu kříže pro návštěvu papeže, která se uskutečnila v Brně. Šlo o bronzový kříž vysoký třináct metrů. Z prací, které jsou na Hradě, jsou to práce pro katedrálu svatého Víta, přípravy výstav. V Osíku u Litomyšle vznikala i klimatologická schrána pro helmu svatého Václava, která je snad nejcenějším kusem železa v české historii. Stejně tak jsem byl dodavatelem rekonstrukce Gočárových vitrín korunačních klenot a další.

Kde mohou lidé vidět vaše díla?

Mým výrazovým prostředkem je kov. Z prací, které je možné vidět, chci připomenout plastiku pro atrium Krajského úřadu v Jihlavě. Jedná se o sochu, která byla instalována do přestavby úřadu v roce 2002, památník padlým v první světové válce v Dolním Újezdu. Moje další práce vycházejí z principu, že netvořím na zakázku, ale tvořím jednotlivé sochy.

dokončení rozhovoru v zítřejším vydání Foto: Deník/ Iveta Nádvorníková

to rámované obrazy a díla volně ložená. Podle těchto dvou kategorií jsou uloženy do systémových dílců. Na obrazy je v depozitáři zhruba 800 metrů čtverečních pohyblivých ráků, kde každý obraz má svoji pozici a lze ho bez konkrétního dotyku s dílem vysunout, aby ho bylo možné prezentovat a kunsthistoricky zkoumat. Díla bez rámu jsou v šuplících trezorových skříních, v nichž jsou jednotlivé listy uloženy spolu s absorpčním gelem, který dodatečně řeší hledisko optimální vlhkosti. Vlastní depozitář je velmi sofistikovaným systé-

depozitární úroveň. **White Gallery je v Čechách určitě ojedinelou stavbou. Jaké ohlasy jste zatím zaznamenal?**

Jsme překvapeni, jaký ohlas galerie má. Byli jsme velmi potěšeni tím, že naši galerii a její první výstavu zařadili do programu Smetanovy výtvarné Litomyšle. Vedle renomovaných výstav, jakou byla ta Theodora Pištěka, se stavba na louce v Osíku dostala do seriálního programu této zaběhnuté výtvarné akce. Musím říci, že nás překvapil zájem lidí ze zahraničí a z velkých státních a soukromých institucí z Prahy. Velký

Většinou návštěvu spojují s výletem do okolí. **Jak vnímají galerii lidé přímo v Osíku. Není obvyklé, aby se na vesnici stavěly takové objekty.**

Galerii lidé berou jako přirozený vývoj odkazu mé maminky. Byla to v regionu známá malířka. Její obrazy jsou v mnoha domácnostech, protože byla malířkou lidového typu a její díla byla pro širokou veřejnost velmi přijatelná. Tudiž čekají na postupné prezentace jejích prací. Samozřejmě počítám s tím, že naše galerie bude vystavovat díla maminky v postupných logických cyklech, které její dílo

v jakém jsem vyrůstal. Stejně tak moje sestra vystudovala dějiny umění. Myslím si, že jsem neměl mnoho jiných možností, protože toto bylo opravdu přirozené vyústění toho, že dětství jsem strávil na vernisážích nebo na návštěvách u malířů a sochařů.

Kreslil jste jako dítě?

Samozřejmě jsem kreslil. Děti někdy i malují, já jsem dostal přes prsty, když jsem pomaloval nějakou zeď. Takže jsem kreslil a kresba mi dala možnost splnit kritéria talentových zkoušek na Střední uměleckopřmyslovou školu v Turnově. Vystudoval jsem